

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 24. marca 2022 - Leto XXXII, št. 12

stran 2

BLAGOSLOVILI OBNOVLENO CERKEV

*Fotbal ga je pripelo nazaj...
stran 4*

*Dekle smo odle za fašenek
stran 8*

*Pripovejsti o slovenski krajini
stran 9*

BLAGOSLOVILI OBNOVLENO CERKEV

16. marciusa so se verniki pri varaški baročni cerkvi zbirali že kakšno vora pred tejm, ka bi se začnila sveta meša, pri steroj so blagoslovili od zvüna pa znautra obnovleno

slovensko zagovornico *Eriko Köleš Kiss*, poslance, župane, svetnike in predsednike slovenski organizacij.

Zakoj se je cerkev, stera je v zadnji dvajsti lejtaj lepša gratala

Sombotelški škof János Székely med obredom (szertartás)

cerkev Marijinoga vnebovzetja. Sveto mešo, stera se je začnila v 16. vöri, je darüvo sombotelski püšpek *Jánoš Székely*, pri oltari smo pa leko vidli soboškoga škofa *Petra Štumpfa* tö, stero ga je njegvi

od zvüna pa znautra, znauva posvečala na delavni den? Na tau smo valas dobili na začetki meše, gda so se gornašteli štirge datumi. Najprva leto 1183, gda je vogrski krau Béla III. s Francuskoga pozvau cis-

V zadnji 12-i lejtaj se je v Karpatskom bazeni obnavilo več kak tri gazeru cerkva, zozidali so več kak dvestau nauvi, je pravo Miklós Soltész

sombotelški sobrat pozdravo v slovenskoj rejči. Med dostimi župniki sombotelske püšpekije sta bila goričko-porabska župnika *Vili Hribernik* pa *Dejan Horvat* tö. Na blagoslovitev je pa prišlo dosti politikov pa javni delavcov tö. Domanji župnik *Imre Bodorkos* je med njimi pozdravo državnoga sekretara za narodnostne in cerkvene zadeve *Miklósa Soltésza*, slovensko generalno konzulka *Metko Lajnsček*,

tercijanske barate, stvauro njini kloster pa z njim začetek varaša. Drugi datum je biu 1764, tau je leto, gda se je zozidala monumentalna baročna cerkev, pa tau ranč 100 lejt potistim, ka je krščanjska soldacija pri Monoštri premagala Törke. Dapa cerkev so samo 15 lejt kasneje posvečali, bole genau 16. marciusa 1779. Tak smo prišli do 16. marciusa 2022, gda je cerkev, pri obnovi stere je restavriranje fresk trpalo najdugeše, blagoslovo

sombotelški škof János Székely, steri je vözdigno, ka je vöra tista, stera stvauri žitek

pa napuni srca lidi. Zahvalo se je vsikšoma, steri je pomago, ka se je cerkev obnavila, ejkstra vogrski vladi (kormány), stera je dala vekši tau penez za obnovo.

Pridigo pri meši smo leko poslušali od györškoga püšpeka v pokoji Lajoša Pápaina, steri je pravo, ka cerkev „kaže na Boga“, po sterom hre-

peni človek v srci. Vsikši človek, tau je ilustriro s peldami takši velki lidi, steri so prva bili nevörni, dapa takšo ali ovakšo znamenje njim je pomagalo, ka so se povrnauili.

Pred blagoslovom na konci meše je domanji župnik *Imre Bodorkós* pripovejdo o tom, kak ga je püšpek pred trejmi lejtami poslo iz fare Jánosháza v Monošter pa ma je pravo, ka je ešče nika malo dela na cerkvi. Istina, ka so dosta dela opravili že njegvi predhodniki – *Lajos Horváth*, *Zoltán Németh* pa *Ferenc Rimfel*, sterim se je lepau zahvalo, dapa njega je pri obnovi ešče tö dosta dela čakalo. V zadnji trej lejtaj je bila cerkev puna ruštov, zatok si je spoj nej znau predstavlati, ka je rejšan tak lejpa, kak ma njegvi vörnicke gučijo. On se je tö zahvalo rosagi pa prejkdau rejč državnomi sekretari *Miklósi Soltészi*, steri se je najprva sklicevau na fresko, stera je v kupoli cerkve, na njej so nejnikši svetci, liki sodacke heroji, steri so leta 1664 pri Rabi stavili törski šereg. Takše »sodake« nücamo prej zdaj tö, če vidimo, kak se islamska vöra širi po zahodni Evropi. Zatok je trno pomembno, ka se

ohranijo pa obranijo krščanske cerkve. V zadnji 12-i lejtaj se je v Karpatskom bazeni ob-

Köleš Kiss se je spominala na tau, ka si je že dugo želejla, naj bau cerkev od znautra tö

Gostje (z leve): slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss, poslanec Zsolt V. Németh, državni sekretar Miklós Soltész, generalna konzulka Metka Lajnsček in predsednik DSS Karel Holec

nauvilo več kak 3 000 cerkva, zozidali so več kak 200 nauvi. Vogrska vlada je nej samo pri obnovi cerkve v Monoštri pomagala, liki ranč tak je pomagala pri obnovi cerkve

restavrirana, zatok je napravila dosta stopajov pri vladi. Trno je vesela bila, da se je vlada tak odlaučila, ka da za notranjo obnovo varaške cerkve več kak 530 milijau-

Slovenska zagovornica je napravila dosta stopajov za tau, naj vogrska vlada da pejmeze za obnovo varaške cerkve

sv. Katarine v Lendavi. Prva je pomembna za Slovence v Porabji, druga za Madžare v Prekmurji, je končo svoj guč državni sekretar.

Pozdravno pismo predsednika vlade *Viktora Orbána* je gorprešto parlamentarni poslanec naše krajine *Zsolt V. Németh*. V njem je premier vözdigno, da se gnesden krščanska Evropa ranč tak vojskuje, in tau za svoje krščanske in nacionalne korenjé. Slovenska zagovornica *Erika*

nov forintov. Zakoj si je kak Slovenka želejla tau? Zatok, ka varaška cerkev že več kak 15 lejt pomaga pri tejm, ka bi njeni slovenski vörnicke na mejsec gnauk meli mešo v slovenskoj rejči. S tejn skrbi za jezik pa vero svoji slovenski vörnikov. Po meši so goste in vse vörnicke pozvali na agape pred cerkev.

Marijana Sukič
Fotografije: PSZ

Tudi glasba nas povezuje

V zadnjih desetletjih vse večkrat slišimo in beremo o dobrih odnosih med Slovenijo in Madžarsko. Bil je že čas, da se sosednja naroda bolje spoznata, saj so se diplomatski stiki navezali pred 30. leti, in sicer na nivoju veleposlaništev v Budimpešti in Ljubljani. Obletnico so obeležili 9. marca v komorni dvorani Zoltána Kodálya na univerzi ELTE z zelo zanimivim in kvalitetnim

Ljuba Jenče po nastopu v Budimpešti na univerzi ELTE

glasbenim programom. Zanimiv je bil tudi sam kraj koncerta. Béla Bartók in Zoltán Kodály sta bila izjemna poznavalca in zbiratelja madžarskih ljudskih pesmi. V dvorani, poimenovani po njiju, se je predstavila pevka *Ljuba Jenče*, izredna poznavalka in interpretatorica slovenskih ljudskih pesmi.

Ljudsko izročilo in ljudske pesmi so ohranile duševni in miselni svet ter navade in verovanje tako slovenskega kot madžarskega naroda. Umetnica je najprej predstavila pesem (legendo) o izvoru, potem zgodbo o veliki ribi, ki nosi svet na svojem hrbtu. Sporočilo zadnje pesmi opozarja tudi današnjega človeka, da mora skrbeti za naravo, paziti na svoje okolje, saj je to njegov življenjski prostor.

Lik kralja Matjaža živi v ljudskem izročilu obeh narodov, tako Madžari kot Slovenci ga imajo za svojega. Pripovedna pesem, ki smo jo slišali, govori o hčerki turškega sultana, ki je rešila Matjaža iz zapora, da bi se lahko vrnil na Ogrsko. Druga pesem je predstavila Marijo, ki je zbežala z detetom Jezusom na Ogrsko pred Herodom.

Umetnica posebnega sveta ljudskih pesmi ni pričarala le s svojim glasom, temveč tudi z glasom nekaterih posebnih predmetov, rekvizitov. Iz dveh kamenčkov je zvabila melodijo, s pomočjo skled smo si predstavljali temno valovanje morja. Slovenska kultura je posebna in pisana. Tudi če nismo popolnoma razumeli jezika, slovenskih narečij (slovenščina ima več kot 50 narečij), nas je Ljuba Jenče očarala s svojo čudovito predstavo. Vse to s pomočjo glasbe, ki nas povezuje.

Dr. Fejes Erzsébet

Foto: Veleposlaništvo RS v Budimpešti

ODLIKOVALI SO JU OB DRŽAVNEM PRAZNIKU

Državni praznik, 15. marec, dan spomina na marčno revolucijo leta 1848, je vsako leto primeren tudi za podelitev raznih priznanj in odlikovanj. Na predvečer praznika so se v Budimpešti podelila najvišja državna odlikovanja (nagradi Kossuth in Széchenyi), prav tako so se v tistih dneh pred praznikom predala odlikovanja, ki so namenjena pripadnikom narodnosti.

12. marca sta dobila odlikovanje pripadnika slovenske narodnosti *Martin Ropoš* in *Irena Libritz Fasching*.

Predsednik Madžarske János Áder je odlikoval z Madžarskim zlatim križem za zasluge Martina Ropoša, bivšega predsednika Državne slovenske samouprave in nekdanjega župana občine Gornji Senik, za njegovo večdesetletno delo za slovensko skupnost na Madžarskem. Priznanje mu je izročil podpredsednik vlade Zsolt Semjén v Budimpešti v karmeličanskem samostanu, ki služi kot vladna palača. Martina Ropoša je za odlikovanje predlagala slovenska zagovornica

Erika Köleš Kiss.

Prav tako je 12. marca prevzela Spominsko plaketo Avgusta Pavla upokojena učiteljica slovenskega

Odlikovanec Martin Ropoš

Odlikovanka Irena Libritz Fasching z generalno konzulko Metko Lajnsček in predsednikom DSS Karlom Holcem

jezika Irena Libritz Fasching. S Spominsko plaketo Avgusta Pavla odlikuje skupščina Železne županije pripadnike raznih narodnosti, ki se izkažejo pri ohranjanju jezika, kulture in dediščine lastne narodnosti. Priznanje so predali v kraju Vasegerszeg, izročil ga je predsednik Skupščine Železne županije László Majthényi. Ireno Libritz Fasching je za odlikovanje predlagala Državna slovenska samouprava.

MS

Dušan Mukič

Žöu

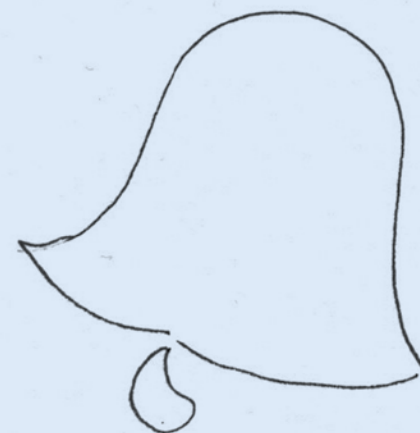
- in memoriam M. C. -

Čüje se circumdederunt tüji,
Pejkli v trüdnoj rauki se moží.
Zvon cerkveni zglesi se od blüzi,
Vrane kamle nosijo s poti.

»Če te majo radi vrkaj v nébi,
Mladi zapistiš té vrajži svejt,«
Brunda stavec, z lejtami prekléti.
»Vtrgno nam se žalosten je cejvt.«

Što za deklo zgübo je razménje?
Što za traušt nej najšo par reči?
Što je vrazmo vtrgno njene sénje? -

Skuze več ne močajo oči.
Donk so kraple na zemlej znaménje:
Zlaudi pá je žeden biu krvi.

ilustracija:
Marija Kozar

PREKMURJE

Expo 2020

Čez par dni, 31. marciusa, de v Dubaji dožaprla svoje dveri svetovna razstava EXPO. Na njej se predstavlja več kak 190 rosagov, tau je največ do zdaj. Slovenija se predstavlja z geslom Slovenia Green and Smart Experience. Slovenski paviljon je postavljeni na 1550 kvadratnih metrov velkom razstavnom placi. V tom paviljoni, steroga je gorziskalo več kak milijon obiskovalcov, se je sredi meseca marciusa notpokazala tudi turistična regija Pomurje. Znamo, ka pauleg Murske Sobote stogi Regijski promocijski center Expano, steri je biu napravljeni iz zidine, stera je predstavljala Slovenijo na Expi 2015 v Milani. Soboški Expano je z virtualnim poletom z balonom povezo zgodbo dvej slovenskih paviljonov (Milano in Dubaj), pauleg toga pa je obiskovalce spaumno, ka de v Prekmurji tau gesen, meseca septembra, svetovno prvenstvo v letanji s toplozračnimi baloni. Slovenski paviljon, steri je biu napravljeni po ideji arhitektov iz arhitekturnoga studia Magnet design, je avtorsko delo arhitektov Roberta Kluna, Sandija Pirša in sodelavcov. Ponazarja lebdečo zeleno oazo na vodni gladini, v paviljoni pa so izpostavljeni trije elementi, steri Slovenijo najbolje zaznamüvlejo: voda (stera je vir žitka, vitalnosti, pretoka materialov in idej), narava (stera povezuje zemlo z univerzumom, znanjom in inovativnostjo predstavlja zeleno in čisto srce Slovenije) in inovativnost, stero na paviljonu predstavlja velki leseni senčnik. Zvünešnji tau paviljona pa ponazarja slovensko gauško. Na zidini je nameščeno rastlinje, stero je cejli cajt bilau hlajeno in vlaženo in je obiskovalcom ponüjalo blagodejno osvežitve.

Silva Eöry

Mirsad Granov iz Murske Sobote

FOTBAL GA JE PRIPELO NAZAJ V PREKMURJE

Tisti, steri v Sloveniji radi majo fotbal, so gvüšno že čüli za Mirsada Granova. Leta 1965 se je narauo v soboškom špitali, samo ka je Prekmurje zapüsto že trnok mali, gda je biu star samo tri lejta. »Moj oča, steri je biu oficir v jugoslovanski sodadžiji, je biu dreser sodačkih in policijskih psov. Gda sam ges meu tri lejta, se je center za vzgojo tej psov preneso v Ljubljano, tak ka se je naša držina te preselila v slovenski glavni varaš,« je začno svojo življenjsko zgodbo pripovedati Mirsad Granov, steri ma, čiglij je rano zapüsto Soboto, ške neka spominov na prva tri lejta svojoga žitka v Prekmurji. »Spaumnim se, kak smo se deca špilali v soboškom parki, pa so nas pazniki, steri so bili oblečeni v čarno, preganjali. Nej so pistili, ka bi se mi špilali, pa so nas naganjali vö iz parka. Ovak pa smo te, gda smo že živeli v Ljubljani, prišli večkrat v Soboto poglednot poznanca, pa sam oči in materi te pravo,

samo fotbal. Pri fotbalskom klubi Olimpija smo te začnili z mladinsko fotbalsko šaulo. Prvo tekmo, te smo ške vsi niti kopačk, fotbalskih copat nej meli, smo rejsan zgübili z

Mirsad Granov

28:0, ali smo iz kedna v keden špilali baukše. Po enom leti so mladinsko ekipo razpüstili in sam te rokomet bole špilo, ali te so nas pa pri Olimpiji vküper

iz drüge jugoslovanske pripelo v prvo ligo, samo mene je, pa tau ške gnesden ne vem, zakoj, nej meu preveč rad, tak ka sam furt gučo, ka sam biu med 25 fotbaleri v ekipi ges 30. Trenero sam, samo špilo sam nika nej. In tak sam te Olimpijo zapüsto pa sam si delo najšo v »duty free shopi«, steri so bili tistoga cajta fejest popularni, vej pa so te leko vsi v tej bautaj küpüvali. Nikdar nemo pozabo dneva, gda je v bauto prišo moj nekdešnji trener Nedeljko Gugolj, pa mi je pravo, ka se moja kariera nede tak končala. On mi je pomago, ka sam si najšo nauvi klub, in tau v Zagrebi, na Rovaškom.« Z NK Zagreb je iz drüge jugoslovanske prišo v prvo ligo, samo te se je glij začnili bojna za Slovenijo, tak ka je prišo nazaj domau. In usoda je stela, ka je prišo fotbal špilati v Prekmurje: »Te sam biu pri

me te zvau Real iz Madrida, ne bi šau ta. Istina gé, ka te ške nej bilau telko tribun na stadioni, kak so gnesden, pa so gledalci za visikimi ograjami stali tudi v več redaj. Tribune so iz leta v leto bole rasle, stadion pa se je iz leta v leto bole modernizero.«

Po tistom, ka je Miloš Šoškić grato Murin trener, je za Mirsada Granova pa nej bilau več mesta v prvi ekipi, zatau se je preselo v Böltince, gé je fotbal špilo dvej leti, po tistom pa je ške neka mesecov labdo naganjo za gorički klub Goričanka, gé je te zgotovo svojo profesionalno paut. V tistom cajti sta z ženo Metko, stera je med prednjimi v turistični firmi Terme 3000, že čakala, ka pride na svet sin Žan. In tak si je slüžbo najšo pri Zavarovalnici Triglav, gé ške gnesden dela kak zavarovalniški zastopnik: »Tau zdaj že delam 27 lejt. Leko se pohvalim, ka sam v enom cajti biu tisti, steri je napravo največ življenjskih zavarovanj v severozhodnom tali Slovenije.«

Sogovornik (na sredini) je fotbal začno špilati pri ljubljanski Olimpiji

Prekmurski derbiji (na kejpi tekma med Muro in Beltinci) so furt zanimivi.

kak sta vüva sploj leko živela v tak malom varaši,« pove gnešnji Sobočanec. »Gda sam prišo v Soboto špilati fotbal za Muro, mi je mama pravla, samo Prekmurke mi ne oženi. Pa se je tau vseeno zgaudilo,« pove ške v smeji sogovornik, steri je meu v Ljubljani kak dete priliko, ka se vösproba v dosta športaj: »Leko povem, ka je biu tau najlepši cajt v mojom žitki. Leko povem ške, ka sam meu talent za vse športe, vej pa sam dobro špilo tudi rokomet pa košarko, nej

pauzvali. Trener Radoslav Bečajac je iz naše generacije dosta takših, steri smo te sledkar špilali fotbal tudi profesionalno, za peneze.« Pri ljubljanski Olimpiji je osto vse do svojoga 24. leta, gda je mogo titi k sodakom. Sodačijo je slüžo v Beogradu, gé pa so njemi nej pistili, ka bi trenero za kakšoga od profesionalnih klubov. Po tistom ka je prišo domau, je šau nazaj k Olimpiji, samo te je trener grato Miloš Šoškić, »steri je Olimpijo

Muri edini pravi Sobočanec, edini, ka se je tü narauo.« V sezoni 1991/1992 so med rekordnim številom klubov (celau 21) v prvi slovenski ligi špilali celau trije klubi iz Prekmurja. Pauleg Mure ške Potrošnik Beltinci in lendavska Nafta. Lokalni prekmurski derbiji so bili trnok zanimivi, tak na igrišči kak zvün njih, vej pa je prišo furt dosta gledalcov, steri so drukolnivali za svojo ekipo: »Priznati morem, ka mi je bilau v tistom cajti pri Muri tak lepau, ka tudi če bi

Mirsad Granov gnesden ne špila več fotbala. »Sploj se ne počütim kak bivši fotbaler. Neka cajta sam se z golfom spravlo, zdaj pa sam tudi té šport tanjau. Rad pa odim, se šetam, tak ka sam lani preodo 2800 kilometrov,« je na konci ške povedo sogovornik. (Kejp na 1. strani: Mirsad Granov v dresi Mure.)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Mirsada Granova

Indašnje slovenske meštrije - 12.

Kovači, žebljarge in zvončarge

Kovaštvo je bilau inda svejta edna glavna meštrija na Slovenskom tak po vesnicaj kak po varašaj. Vsakša vés je mogla meti najmenje ednoga kovača, šteri je narédo škéri za delo na njivaj, v gauškaj ali gorica in skauvo ništerne tale kaul pa škéri za rame zidati.

Med kovačami so bili takši, šteri so škéri rédili, drügi pa so podkavali. Njino znanje se je prejkavalo z roda v rod, kovački sin se je včiu v očinoj delavnici. Vönavčeni kovač je mogo napraviti vižgo, ka je pri drügi meštrijaj nej bila šega. Izpit je biu eške

inaške so delali kak lapci tö, po svojoj pomočniškoj vižgi pa so se napautili od majstra do majstra, ka bi dobili znanje.

Kovači so svoje produkte nej samo v domanjoj delavnici odavali, liki so ojdli na veška senja tö. Tau pa najbolje sprtoleti, gda so največ škéri leko odali pred začetkom paverski del. Po varašaj so meli menje küpcov, tam so njine produkte küpüvali zvekšoga zavolo kinčanja ramov.

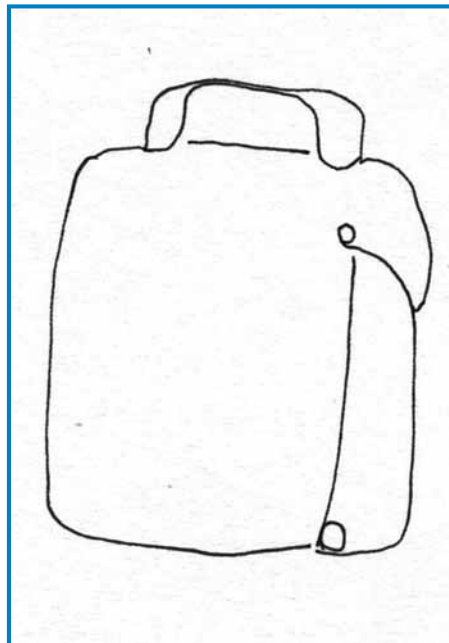
V gorenjski vesnicaj Kropa pa Kamna Gorica in v varaši Železniki je dosta časa živejla tradicija žebljarstva. Tam je paversko

Žebljarge so stanjüvali zrankoma v štroj vöri - njine žene tö samo malo kisnej - in so kovali cejli den. Če je štoj en dén nej mogo delati, je ranč tak mogo

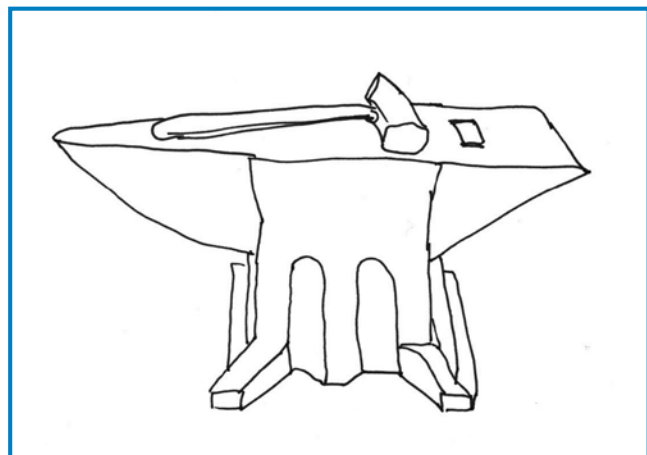
nutdati svojo vau-geldje, kak liki če bi kauvo. Plačo so delavci dobili vsakšo drügo soboto: na gnauk so mogli dojdati gezero cvekov, štere je prejdjen prejkogledno in zvago. Največ gorenjski cvekovi so ponücali tisti, šteri so v Mediterani do 19. stoletja lesene šifte rédili. Dosta cvekovi so odali tihinskim zidarom, depa za podkavuske cveke na Balkani ranč tak. Njine produkte so vozili gorenjski foringaške, šteri so v ednoj lesenoj bečki na gnauk pelali 100 funtov cvekovi.

Po prvoj svetovnoj bojni so z raučnim delom gorenjale vse žebljarske delavnice na Gorenjskom. Med oböma bojnama so na ništerni mejstaj eške kovali dobri 20-féle cvekovi, de je pa tau delo po drügoj svetovnoj bojni cejlak vömrlo. V Kropi eške gnesnedén leko gorpoiškem kovački muzej, v vési turistom rade vaule nutpokažejo tau tö, kak so inda svejta cveke rédili. Če že pripovedjamo o meštrijaj, štere se spravljajo z železom, moremo par rejči povödati o zvončaraj ranč tak. Njino delo je povezano s pastérstvom, depa z veukov železarskov tradicijov v alpski krajinaj tö. Stari papéri pišejo, ka so v vesnici Gorje blüzi Bleda že v 18. stoletji rédili kravdje zvonce, vsi poznani majstri pa so prej nosili držinsko ime »Jan«. Odavanje zvoncov je cvelo in zvončarom prineslo lejpe peneze. Majstri so meli grünte in máro tö, z meštrijov so se spravljali samo v zimski mejsaj.

Vkrajini kauli Gorijso rédili dvaujeféle, starejše »kranjske« in novejše »tirolske« zvonce. Tau delo je bilau žmetno in šlau pomalek, več lüdi je trbölo cuj. Oprvim so

»Kranjski zvonec«, kak so ga rédili v gorenjskoj vési Gorje - pavri so se samo v zimski mejsaj spravljali z »zvončarijo«

Kovačko nákvalo in klapač - dve glavni škéri kovača, šterivi v Porabji tö dobro poznamo

bole siguren za podkovske kovače, vej je pa bilau podkavanje konjov, krav in güncov žmetno delo, kak »koršmitke« pa so mogli živino vračiti tö. V šaulo so leko ojdli v Ljubljani, Maribori, Zagrebi in Graci, gda pa so go zgotovili, so največ dela najšli pauleg veuki poštij.

Skor vsikša paverska škér je mejla železne tale, konji pa so ranč tak mogli biti podkovani. Zvün toga, ka so slovenski kovači popravljali kaula in sani, so rédili kovane okenske mreže (ablakrács), križe in grajke tö. Po ništerni vekši vesnicaj so meli kovačke delavnice, v šteraj je pod rokav majstra delalo več kovačov, pomočnikov in inašov. Skor vsakši kovač na vési je emo menjše grünte (od 2 do 5 hektarov) in dosta mare. Na gazdiji si je njegva držina raztalala delo: majster se je zdržavo v delavnici, žena in mlajši pa so se spravljali z zemlaup in živinov. Kovački

lüstvo, gda je nej bilau drügoga dela na grünti, rédilo cveke. V vesnici Vojsko blüzi Idrije so ranč tak samo vzimi kovali, ovak so se spravljali z marov. Eden žebjar je na dén skauvo po dvej gezero srejdnje veuki in tri gezero veuki cvekovi, vküper je je cejlo lüstvo na leto naredilo 8 do 10 miljaunov (!). V slovenski žebljarski vesnicaj so na začetki 20. stoletja poznali 127-féle cvekovi, med njimi so bili »romarji« za črejvle in »volovniki« za günce podkavati, poznali pa so tzv. »jagrovske« cveke tö.

Vrnau tistoga ipa je začnila na nikoj titi žebljarska meštrija, cveke so že z mašinami rédili. Zavolo žmetni cajtov so si mlajši delavci iskali slüžbe na železnici, delavke pa v ljubljanskoj fabriki dvana (tobaka). Žebljarge so doma zaslüžili samo za dvakratne žgonke in eden rič na dén, tak so nej mogli gordržati svojo držino.

dali formo plejatnoma zvonci, te so ga pa djali v ilojco. Na njegva so strausili falate medenine (sárgaréz), te pa cejlo vse spekli v krepkom odnji. S posabnimi áklami so té küp obračali, ga sledik sladili, na konci pa z njega dojspucali ilojco.

Gorenjski zvončarge so svoje produkte rédili za domanje pastére, de so je pa odavali na Primorskem, Koroškem in Štajerskom tö. Küpcem so zvonce pošilali po železnici, de so je pa ponüjali krošnjarge ranč tak. Majstri so svoje produkte v ruksaukaj sami tö nosili na senja, ništerne njine zvonce pa so küpüvali v Avstriji, Grčiji, Englandi in na Taljanskem, depa v Egipti in na Törskom ranč tak. Če se povrnemo malo na kovaštvo: eške gnesnedén gestejo ništerni majstri na Slovenskom, šteri kovéjo v »kroparskom« štihu. Na žalost pa je furt več fáli produktov brezi prave estetske vrejdnosti.

-dm-
ilustraciji:
Marija Kozar

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Prve štoklje pa lastvice

Marciüša, gda se začne sprtolejt, že vsikši lejpo vrejmen čaka, depa tau je nej vsigdar tak. Ma se zgoditi, ka je marec še slabši kak februar, kak je tau par lejnt nazaj bilau, gda je 15. marca veter snejg noso pa cejli promet je stavo na avtocesti. Prvin je dosta bola rejdko bilau tašo kak gnesden, ka se vrejmen tak brž spreminja, ka gnauk je vraučé, gnauk je mrzlo. Prvin se je zima konca novembra začnila, gda je dolaspadno snejg pa samo v marca se je začno topiti, depa potistim konca aprila pa maja več nej bilau mraza. Tau je za sadje tö baukše bilau kak zdaj, gda se ma zgoditi, ka aprila pride en mraz pa vse sadje, ka cveti, zmrzne.

V Železni županiji zavolo toga, ka so skrak planine, tak nagnauk začne zmrzavati, sploj pa te, gda je vedrina. Tau vrejmen, kak za sadje tak za tiste ftiče, steri sprtolejt nazaj k nam pridejo, je fejest slabo. Živali dosta bola čütijjo, leko povejmo, ka že vnaprej vejo, kakšno vrejmen baude. Divje gosi pred mrazom v obliki litere V se na jug odnesejo pa največkrat dobro zavadijo, za par dni začne zmrzavati. Ranč tak sprtolejt ftiči samo te priletijo nazaj, gda se že vrejmen pobaukša, gda že bola toplo sije sonce. Depa zato dostakrat se zgodi, da štoklje nazajpridejo, potistim še začne snejg titi. Nej čüda, vej pa dostakrat se zgodi, ka ene so že v sredini februara na gnejzdaj. Lastvice, one bola kasneje pridejo, vejn zato, ka so bola aklave na mraz.

Največ ftičov, steri se na zimau na jug odnesejo, samo marca pride nazaj, gda je že toplejšé. Zdaj bi že dobro bi bilau, če bi se prinesli ftiči pa vrejmen bi se malo pobaukšalo, vej pa smo že tak dosta zmrzavali.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Prodana zgradba nekdanje SFRJ v New Yorku

Države naslednice nekdanje Jugoslavije so podpisale pogodbo o prodaji poslopja na 5. aveniji Manhattana v New Yorku, ki je služila kot sedež misije Jugoslavije pri Združenih narodih, za 50 milijonov dolarjev. Slovensko ministrstvo za zunanje zadeve je sporočilo, da bo Ljubljani ob prodaji pripadlo 14 odstotkov cene, to je sedem milijonov dolarjev. Objekt je vse od razpada nekdanje skupne države uporabljala Srbija za potrebe svojega diplomatskega predstavništva. Zgradba, ki leži neposredno nasproti Centralnega parka, je bila zgrajena leta 1905. Nekdanja SFRJ je zgradbo kupila leta 1946, pri čemer so sredstva za nakup v pretežnem delu zbrali izseljenci na čelu s slovensko-ameriškim pisateljem Louisem Adamičem. Uporabna površina zgradbe znaša približno 1500 kvadratnih metrov, objekt ima pet nadstropij in klet.

Helena Jaklitsch je obiskala Slovene v Bosni in Hercegovini

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch je obiskala Slovence v Bosni in Hercegovini. V Kaknju se je najprej srečala s predstavniki Združenja Slovencev Breza, Slovenskega združenja Encijan Zenica in gostujočega kakanjskega društva. Ministrica se je vsem trem društvom zahvalila za trud in zvestobo slovenstvu ter izrazila podporo pri njihovem delovanju tudi v prihodnje. Ob tej priložnosti je opravila tudi pogovor z duhovnikom iz samostana Janeza Krstnika v Kraljevi Sutjeski, ki je po navedbah slovenskega vladnega urada izrazil pripravljenost za občasno izvedbo maš v slovenskem jeziku. V Sarajevu si je v prostorih slovenskega veleposlaništva ministrica ogledala razstavo nagradnega natečaja I Feel SLOVEnia, obsik pa zaključila v druženju z rojaki, ki se povezujejo v Slovensko društvo Cankar Sarajevo.

PISALI SMO PRED 30. LEJTI (6.)

V 6. številki Porabja (26. marciuš 1992) je pod naslovom NOVA ZVEZDA MADŽARSKE (tak je pisalo ob prvom opli astra, steroga so v petek, 13. marciuša, predstavili ob gorodperanji fabrike GENERAL MOTORS - HUNGARY v Monoštri) biu objavljeni té članek: »Ob slavnostnem odprtju tovarne je navzoče, med njimi predsednika vlade Józsefa Antalla, pozdravil Robert J. Eaton, predsednik podjetja GM Europe. Generalni direktor GM Hungaryja Ernst A. Hofmann se je zahvalil vsem, ki so prispevali k temu, da so tovarno lahko odprli po načrtih. Na prvi vzhodnoevropski avtomobil modernih časov lahko gledamo kot na simbol tržnega gospodarstva v tem delu Evrope. József Antall je poudaril naslednje: »Vesel sem, da je Madžarska po dolgem premoru spet med državami, ki izdelujejo osebne avtomobile. Saj nas poznajo kot izdelovalce tovornih vozil in avtobusov, toda avtomobilske industrije nismo imeli. Na začetku stoletja se je sicer podjetje Ford pogovarjalo o odprtju tovarne v Sombotelu, toda do tega ni prišlo. Posebej me veseli, da je ta del Madžarske po toliko letih le prišel do »svojega avta«. Z Oplom bomo pridobili ameriško in nemško tehnološko znanje in se vključili v mednarodne gospodarske tokove.« Točno ob 11:26 se je gospod Antall zapeljal s prvo astro, ki jo bodo razstavili v Prometnem muzeju. In kakšne bodo cene? Nova zvezda Madžarske astra (1,41, s petimi vrati) bo stala 998.500 forintov (približno 20 tisoč DEM), caravan pa milijon 96 tisoč forintov.«

Oni so med prvimi bili ... Pod tem naslovom je Irena Barber predstavila Imreja Domitera, »steroga držina je bila ena prvih, steri so se znosili v Varaš (Monošter). Tistoga reda

- od 1959. leta - je estja sploj malo Slovincov živelo z držinov v Varaša. Imre Domiter pa njegova držina je veliko paut zopojdla tačas, ka so prišli es v Varaš. Zdaj so onitisti, steri najdukša živéjo tü, majo svojo izo, sin pa privatno maštrijo. Da sam staupila not k njim, tak sam se čüti-

la kak povejmo v Števanovci ali na Seniki. Doma. Oni sploj lepau gočijo slovenski. Da sam gazdo prosila, naj mi povejo, kak so oni prišli es v Varaš, so mi etak parpovedali: „Dja sam v Otkauwca rodjeni. Sploj mladi sam prišo v židano fabriko. Nej sam dugo delo tam, da so 1932. leta - ranč tak kak zdaj - zavolo gospodarske krize židano fabriko zaprli. Delavce so taposlali, med njimi namé tü. Nikšo spoznanstvo sam te že emo, najbolje pa moj oča, steri je nej samo slovenski vedo, litji nemški tü, pa sam se spravo v Pešt. Od 1933. do 1936. leta sam tam delo pri Golbergeri v židanoj fabriki. Te sam že pozno svojo ženo. Ona je z Andovec doma. Proso sam tam prednjoga, aj mi tanapravi, da bi ona tü leko prišla v Pešt. Paršikalo se je 1934. leta je ona tü v Pešt v židano fabriko prišla. 1935. leta sva se oženila. V tau leti je pá začnila delati varaška židana fabriko. S Soroksára so jo nistarni bogati küp ili nazaj. Müva z ženov sva se nazaj znosila v Varaš v židano fabriko. Tü v Varaša sva se zdržavala cejli keden,

na konca kedna sva pa šla domau v Otkauwca. 1940. leta sva si z ženov tak zbrodila, da zozidava v Otkauwca edno nauvo izo. Paršikalo se nam. Lejpi dom sva mela v Otkauwca. Moji starištja so tü z nami bili. Furt so bola stari pa slabéjši bili. Nej sva je mogla doma njati. Tak sva

so prinesli v mlin, tam so go oliškili i je gratala kaša. Zdravo, dobro jésti je bilau. Zdaj niške ne pauwa, mlina tö nega, gde bi go olišpali. Tak ka kaša duga lejta nej prišla na slovenske stole (mize). Mi smo z njé inda dosta kaj küjali, 40 lejt pa smo se samo spominjali na njau. Ednok se zgodilo, ka je eden večer en možak prišo k nam. Vejte sto? Törkin Djauži. Edno turbico je z žepke vöuzeü i je mojoj materi dau. Kaša je bila. Oni so go pauvali i oliškili, kak, ne vem. Moja mati je tistoj kaši tak rada bila, ka so go skozé (solze) polile, Djaužina je pa vse doj pobožala. Dačas je mati živela, je Djauži vsakšo zimo turbico kaše prineso. Žalostno, Djauži je že tö mrtev. Bog ma düši vse dobra daj! Kaša se dobi v Sloveniji, v Avstriji. Različne jedi leko naredimo z njé. Tau so: Kašina župa I.: V mlejki sküjamo kašo. Malo solimo, komi se vidi, leko pocukra. Kašina župa II.: V solenoj vodej kašo sküjamo. Przgémo z na drobno zrezano petružov (peteršiljem) z malo paprikov. Mlejčna kaša: V solenoj, cukranoj mleki kašo sküjamo kak reis (riž). Pečena mlejčna kaša: Kašo na polonje sküjamo v mlejki s solom, cukrom. Dejemo go v redli (pečico), spečemo go. Vrkaj lejpa rijava mrena grata, ka je najbaugše. Narastek s kaše (félfüjt): Tak ga naredimo, kak če bi z riža naredli. Kaša za garnirung: Kašo v solenoj vodej sküjamo, bole gausto. Oslednjim go polejemo z žirom (maštjo), v šterom smo lük ocvrli. Zmejšamo. Damo go k mesej s saftom. Bujta repa: Okvašeno kiselo repo z masaum (na falajčka zrezanim), z 1 šalico kašov i solom sküjamo i z vrnjim mlejkom prtepémo.«

Na zadnji strani pa je Hilda Čabai pod naslovom JESTVINE OD KAŠE pisala o tom, kak so pred 40. leti »v slovenski vasnicaj vertinje pšeno proso pauvale, s štero je dosta dela bilau. Ozreljeno pšeno proso

so prinesli v mlin, tam so go oliškili i je gratala kaša. Zdravo, dobro jésti je bilau. Zdaj niške ne pauwa, mlina tö nega, gde bi go olišpali. Tak ka kaša duga lejta nej prišla na slovenske stole (mize). Mi smo z njé inda dosta kaj küjali, 40 lejt pa smo se samo spominjali na njau. Ednok se zgodilo, ka je eden večer en možak prišo k nam. Vejte sto? Törkin Djauži. Edno turbico je z žepke vöuzeü i je mojoj materi dau. Kaša je bila. Oni so go pauvali i oliškili, kak, ne vem. Moja mati je tistoj kaši tak rada bila, ka so go skozé (solze) polile, Djaužina je pa vse doj pobožala. Dačas je mati živela, je Djauži vsakšo zimo turbico kaše prineso. Žalostno, Djauži je že tö mrtev. Bog ma düši vse dobra daj! Kaša se dobi v Sloveniji, v Avstriji. Različne jedi leko naredimo z njé. Tau so: Kašina župa I.: V mlejki sküjamo kašo. Malo solimo, komi se vidi, leko pocukra. Kašina župa II.: V solenoj vodej kašo sküjamo. Przgémo z na drobno zrezano petružov (peteršiljem) z malo paprikov. Mlejčna kaša: V solenoj, cukranoj mleki kašo sküjamo kak reis (riž). Pečena mlejčna kaša: Kašo na polonje sküjamo v mlejki s solom, cukrom. Dejemo go v redli (pečico), spečemo go. Vrkaj lejpa rijava mrena grata, ka je najbaugše. Narastek s kaše (félfüjt): Tak ga naredimo, kak če bi z riža naredli. Kaša za garnirung: Kašo v solenoj vodej sküjamo, bole gausto. Oslednjim go polejemo z žirom (maštjo), v šterom smo lük ocvrli. Zmejšamo. Damo go k mesej s saftom. Bujta repa: Okvašeno kiselo repo z masaum (na falajčka zrezanim), z 1 šalico kašov i solom sküjamo i z vrnjim mlejkom prtepémo.«

Vküppobrala: Silva Eöry

Z vogrske puste na merkanarski preri

Če v internet nutspišemo ime »mudi«, brž gorpridemo, ka je tau najbolje rejtko, najmenje poznana vogrska fajta pastérski pisauv. Če rejsan ništérni pravijo, ka so mudinge grdi pisauvge, donk leko od nji gvüšno povejmo, ka so trnok čedni. Zvün toga pa so nej preveč veuki in nemajo prekratko kosminje.

Vogrski pastérski pisauvge majo nesrečna imena: »puli«, »pumi«, »mudi«, zatok je na léki vküpzmejšamo. Mala pomauč: mudi má špičaste vüje, zatok ma glava tak vövidi kak eden »M«, prva litera njegvoga imena. Té pes je rejsan malo takši, kak liki bi eden mejšanec biu, pripovejdajo pa, ka so ništérni o njem prej brodili, ka je hijena.

Kaos kauli toga pastérskoga psa má dugše korenjé. Laučiti pisauve na vsefelé fajte je nej tak stara šega, ž njauv so se začnili spravlati eške samo v drügoj polovici 19. stoletja.

Vogrske penske sorte pa so začnili djenau dojspišüvati na začetki 20. stoletja, štero delo je trpelo dobri štirideset lejt. Ništérni pravijo, ka je nej bilau veukoga razložka med mudinom in drügimi madžarskimi pastérskimi fajtami, istina pa je, ka je biu mudi najmenje poznani in so ga samo rejtki držali. Po drügoj svetovnoj bojni je – vküper z drügimi vogrskimi sortami – skor cejlak preméno.

Kak leko dojspišemo mudi-ne? Vüje jim gorstogijo, na gaubci in po nogaj pa majo kratko, ravno kosminje. Na tejli jim rasté srejdnje dugo, kondravo kosminje, cejlo njino tejlo pa leko po formi »nutdejemo« v eden kvadrat (négyzet). Njini rép se kumas zdigava in je kratek, po farbi pa so mudinge cifrasti ali enofarbni (črni, redeči, barnasti, bejli ali sejri).

Mudi je v sövernoj Evropi trnok prilüblena fajta, na Finskem živé njegva drüga največša populacija. Tau se vej,

ka je največ najdemo pri nas na Vogrskom. Mudine so začnili po svejti vküpispisati leta 1963, od tistoga mau so je gorzamerkali kauli 11 gezero (v tejm so davnik mrtvi pisauvge tö). Ništérni brodijo, ka

pisami se je opro svejt penski razstav, zatok so je začnili na veuko küpüvati s tihinskoga. Če pa kaj popularno grata, brž leko zgibi svojo kvaliteto, pravijo madžarski rejci.

Od kéc so prišli mudinge v

Mudinge so trnok prilübleni med mladimi, vej so pa aktivni pisauvge. Eden penski šport se zové »agility«, v tejm je grato najbaukši na svejti madžarski mudi »Remény« s svojim grčkim voditelom.

Vogrski pastérski pes »mudi« - pravijo, ka je prej nej najlepši, de je pa trnok čeden

prej na svejti gnes kauli pet gezero mudinov geste, vej se je pa od januara 2010 narau-dilo vrnau telko takši pisauv, šteri živéjo kauli 12-14 lejt.

Merkanarski klub penski rejcov (kutyatényésztök) je nej davnik na svojo lišto gorvzeu mudine, šteri aucigamau leko gorstaupijo na največšom penskom festivali v ZDA (USA) tö. Idejo za njino gorspisanje na lišto so dali že leta 2004, eške samo do gnes pa se je prišikalo dosegniti, ka bi v Meriki živelo najmenje tristau mudinov.

Ništérni pravijo, ka je tau leko nevarno tö. Mudi je grato trnok prilüblena fajta v Meriki, v slejdnji 7-8 lejtaj so ga spoznali v cejlom rosagi. Pri pisaj se pa ranč tak vse kauli penez süče in ništérni rejci so pomalek gorprišli, ka leko lepau zaslužijo s tejm pisami ranč tak. Na začetki 21. stoletja so komaj bili kakši mudinge v ZDA, zdaj pa je trnok iškejo že za športa volo tö. Pred tejm vogrskimi

ZDA? Dosta se je je že narau-dilo v Meriki, eške več pa so je vpelali z Vogrskoga in drügi evropski rosagov. Nej mujs, ka so tau bili mali škenci, dostakrat je prišlo samo semen. Djenau ranč ne vejmo, kelko mudinov živé prejk oceana, vej pa vnaugi Merkanarge küpüjejo takše pisauve samo za domanje lüblenčke. Ne odijo ž njimi na festivale ali razstave, tak so ranč nej gorzamerkani. Zakoj se Merkanarge odlaučajo za edno takšo posabno fajto? Na priliko zavolo toga, ka so furt probleme meli z zdravdjom drügi prilübleni sort, mudinge pa dosta bole na rejtki zbe-težüjejo.

Pitanje je, ali trbej tau pensko sorto rejšiti. Madžarski rejci pravijo, ka če rejsan moremo skrb meti na mudine, je zavolé geste in se nej trbej bodjati, ka bi vömrli. Po drügoj svetovnoj bojni je bila situacija rejsan nevarna, depa gnes že spoj dosta mudinov najdemo na vogrski razstavaj.

Zvün toga pa vnaugi varašanci vösprobajo svoje pisauve na vési, ali znajo v red vzeti edno birkečo črejdo.

Kosminje od mudina je praktično, nej ga je žmetno v redi držati. Pes je nej preveč mali ali preveč veuki, leko ga posadimo v auto ali ga držimo v menjšom stanovanji tö. Njegva cejna je med 120 in 150 gezero forintami, za telko že leko küpimo »kvalitetnoga« mudina.

Vogrski rejci se bogijo, ka do merkanarski kolejgarge samo na tau gledali, kakšo farbo majo njini mudinge. Zavolo toga bi v bodaučnosti té madžarski pisauvge v ZDA spoj ovak vögledali kak v Evropi. Donk pa so domanji rejci veseli, ka mudine – šteri so pravi hungarikum – radi majo na drügoj strani veukoga maurdja tö.

Vej se je pa pokazalo: ka je pri nas vrejdnost, leko tau grata v drügi talaj sveta ranč tak.

-dm-
ilustracija:
Szilveszter Bartkó

... DO MADŽARSKE

Stavka učiteljev

S 16. marcem se je začela stavka učiteljev (za nedoločen čas), saj se vlada z njihovimi sindikati že nekaj časa ne more ali noče dogovoriti. Sindikata (Sindikata pedagogov in Demokratični sindikat pedagogov) želita za učitelje in druge delavce v javnem šolstvu doseči boljše delovne pogoje, pravičnejši raspored njihovnega delovnega časa in seveda višje plače, ki ohranijo svojo vrednost. Sindikata sta prepričana, da se bo stavki priključilo več sto šol po vsej državi. Stavkajoče institucije morajo zagotoviti vse pogoje, ki jih predpisuje odlok vlade z 11. februarja 2022. Med drugim morajo oddržati določeno število učnih ur oziroma zagotoviti varstvo otrok. Na tistih šolah, kjer jim upravitelj onemogoča stavko, učitelji protestirajo z državljansko nepokorščino. Do prve take akcije je prišlo v sredini februarja v eni od budimpeštanskih gimnazij, ko je odklonilo delo 11 profesorjev. Od takrat se jim je pridružilo kakih 6300 učiteljev v 320-ih osnovnih in srednjih šolah.

Do konca življenja

Nekateri politiki bodo dobivali svojo dodatno plačo praktično do konca življenja, je zapisal nevladni spletni portal. Gre za ljudi, ki so člani kuratorijev pri raznih premoženjskih skladih, ki jim za njihovo delo plačujejo povprečno milijonske honorarje. Skladi so bili ustanovljeni v zadnjih dveh letih, predpisi o nezdružljivosti funkcij pa spremenjeni tako, da so pri njih lahko postali kuratorji tudi politiki, javne osebe ali župani. Med njimi so sedanji in bivši ministri, poslanci parlamenta, državni sekretarji itd. Njihovo imenovanje velja praktično do konca življenja, ne glede na to, kdo je na vladi, in niti na to, če se bodo upokojili. Sistema niti dvotretjinska večina ne more spremeniti, kajti k temu je potrebno, da se spremeni tudi ustanovni dokument skladov. To pa lahko naredijo le sami kuratoriji skladov, ki jim je država predala tudi ustanovno pravico.

Dekle smo odle za fašenek

Tupin Matild, po možej Šömenek, v Andovci živejo, tam, gde najbola dosegne söver, tam, gde je trava rejdko vekša od dva centimetra. Nej zato, ka bi nej rasla, zato ka ne

numere na špajerti piše.«
- *Kak je bilau prvin, kak si nazaj mislite na tiste mala, mlada lejta?*
»Baukše je bilau kak zdaj.«
- *Zaka?*

Matild z možaum Joškanom

more zrasti, vsigdar go dolapokosijo. Tau nej malo delo mauž Joška ma prejk, prvin je z rokauv kosijo, zdaj s traktorom držijo red na gazdiji. Prejšnji keden, gda sem pri niji odo, špajert je že redno segrejo, tetica Matild so se že pripravljali, ka do za obed tjojali. Depa telko časa je zato še bilau, ka so mi poiskali par stari kejpov pa so malo pripovejali od tisti stari časov, gda so še mladi pa zdravi bili.

- *Tetica Matild, sto so te dvej dekle, stere so večkrat dolavzete na stari kejpaj?*

»Tau sem dja pa moja sestra Margit, stere sve večkrat vtjüpar dolavzete. Eden taši tjejp je tisti, gda je birma bila pa so najja večkrat dolavzeli. Gnauk tak, gda sve same bile, pa tak tö, da sve z botrama dolavzete, z Robajnino Nancov pa z Ano Horvat, depa dje taši tjejp tö, gde sva z materdjov dolavzete. Mive sve vtjüpar mele birmo, zato ka dja pa sestra samo tri lejta razlike mave.«

- *Vaša mati je iz Otkovec bila?*

»Nej, ona se je Marija Horvat zvala pa je iz Števanovec bejla. Oča se je Grebenar piso, njegvi stariške so pa z Verice bilej. Te ram so leta 1937 zidali töj v Andovci, tau zato vejim, ka te

»Zato, ka bola veselo pa zdravo je bilau. Ka pa zdaj mamu, nikanej dobro. Srmastvo je bilau, depa dosta bola smo

Dekle so se za Fašenke naravnale

se poštojvali kak zdaj. Zdaj smo stari gratali pa batažasti, vejpa 76 lejt sem stara, zdaj že kakoli maš, nika ti je nej dobro, nikoma se ne moreš veseliti.«

- *Gda ste v penzijo odišli?*

»Leta 2003 sem v penzijo odišla, dobro je doma, depa baukše bi bilau, če bi zdravdja mejla, če bi me nej bolejla nauga. Dobro je bilau tö, gda smo delali, zato ka te smo

med lüstvom bilej, srečali smo se eden z drugim. Zdaj pa samo doma sedimo pa vö na okno gledamo njive, mezeve, stere smo gnauksvejta vse delali.«

- *Najšo sem med vašimi kejp pi enga tašoga, gde se rejsan vidi, ka je prvin kak veselo bilau. Tau je pa tisti kejp, gda so fašenki odli.*

»Tej fašenki, ka smo dolavzeti, smo mi bilej, dja, sestra Margit pa Öčin Mariš. Tak po noriji smo se dekle vtjüpnabrala pa vözmislile, ka mo fašenek odle. Nagučale smo harmonikaša Mlejrnoga Djušina, aj nas sprvaja, pa smo šli. Gda smo k Mejndaški prišli pa smo začnili plesati, te so dejdek prajli, vej pa te fašenek tak pleše kak naš Mariš. Dobro so trufili, depa me smo nej vöovadile, sto smo. Lafline smo mele, stari gvant pa velke štüke na glavej, pa ništje je nas nej spozno, vsikši tau mislo, ka ladjeni odijo fašenek.«

- *Fudaša je nej bilau težko slednji večer nanjé vzeti, aj vam špila?*

»Fudaša nej, vejš, kak so veseli bilej, ka so nas leko sprvajali na fašenek, še bola kak me, stere smo si tau vözmislile.«

- *Gde ste vse odli kaulak?*

»Samo töj v Andovca, depa tau je nam zavole dojšlo, zato ka te je še dosta več ramov bilau pa lüstva žejvalo v vesi kak gnesden.«

- *Tau je za ladjene nej biu špot, ka so dekle mogle fašenek odli?*

»Tak je njim trbelo, če so taši manjasti bilej, te so nej zvedli, sto so bilej, samo sledkar. Zato ka me smo lafline nej dolavzete, piti smo tö tak poskrivoma

pilej, aj nas ne spoznajo.«

- *Kak ste ladali cejli den odli?*

»Ladali smo, zato ka smo skrb meli s pitim, samo telko smo pili, ka ti je nej škaudilo, zato

Matild, sestra pa sestrična v gnakom gvanti, stere je zašila sobolica Irma Filip

ranč sem nutrazavozila. Vse sem mokra gratala, depa nej sem mogla domau, nazaj sem üšla, zato ka pošto sem na bus mogla nesti. Te sem tau mislila, ka me vrag vzeme,

Matild, sestra pa Bödraški Margit

ka večer še bal bejo v krčmej. Drugo pa tau, ka smo mlade bilej, te je človek vse prejkparneso. Vejš, kak je veselo bilau, če nazajmislim na te cajte, še skonze mi naprejpridejo.«

- *Potistim en čas ste se tak nej mogli veseliti pa v bale odli, zato ka je post bejo, nej?*

»Te je še lüstvo post fejest držalo, nej bal, nej mesau, depa ranč nej bilau, tau tö istina.«

- *Mate taše kejpe tö, gda ste plesali.*

»Tau je te bilau, gda smo v šaulo odli v Andovci, trdje smo dolavzete, stere smo plesale, sestra, dja pa Bödraški Margit.«

- *Depa mate taši kejp tö, gde ste tri dekle v gnakom gvanti dolavzete. Ka je pa tau bilau?*

»Tau sva pa müve s sestrov pa najina sestrična. Zato mamu gnaki gvant, ka smo si tak dali zašiti s Filip Irmov. Platno smo v Varaši tjojpi, zato ka se je nam povidlo, pa gda je gvant gotovi bejo, te nas je fotograf Tanay dolavzejo.«

- *Kama ste šli delat, gda ste šaulo vözopodli?*

»Najprvin sem pošto nosla v Števanovci, pejšti pa z biciklinom od rama do rama, nej se je štelo, kakšno vrejmen je bilau. Gnauk sem tak zopodla, ka velki snej je spadno pa sem nej vidla, gde je potok pa

depa nika mi je nej bilau, zato ka sem še mlada bejla. Šest pa pau lejt sem nosila pošto pa te sem v Varaš v židano fabriko odišla delat.«

- *Tam je baukše bilau?*

»Nika je baukše bilau, depa tam sem pa telko odla cejli den, ka če bi zdaj tau vse vtjüpzračunala, te bi cejlo zemlau gnauk gvüšno ka kaulak zopojdla.«

- *Gda ste se ženili?*

»Leta 1968 sva se ženila, 28. decembra. Najprvin smo prejk v Števanovce v cirkev šli, pejški, te na tanač (občino), v krčmau, pa samo gda je pounuč bejla, te smo nazaj domau prišli. Töj pri nas smo bilej drüdji den do ausme, pa te potejm smo prejk k Mlejrnarni šli pa tam smo te tadale meli paradijo. Proto konca smo že fejest tröjdni bilej, zato ka tejesti tjejp odli, ka je fejest veselo bilau.«

- *Kak je zdaj po petdesetštiri lejtaj?*

»Vse je ovak, nika je nej tak, kak je bilau, depa najvejša baja je, ka smo stari gratali. Tau bi tö nej bejla baja, če bi meli zdravdja.«

(*Kejp na 1. strani: Joška Sömenek sploj ne pisti, ka bi kauli rama trava zrasla.*)

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Nazadnje smo na Pohorji pa skrak njega ojdli, gor pa doj po Dravi plavali. Gda gučimo od Drave, od lidi na njoj in skrak nje, brezi enoga varaša nejde, ka bi od njega nej kaj prajli. Drugi najvejši varaš v Sloveniji se je indasvejta vcej-lak ovak zvau. Gnes ga poznamo kak Maribor.

Maribor

Gda od imena toga drugoga najvejšoga varaša pripovejdamo, moramo nazaj v leto 1124 staupiti. Tam leko najdemo eno čudno ménje; Burg in der Mark. Burg v nemškoj rejči grad znamenüje. Marka pa je v tisti stari časaj za velko krajino valala. Če zdaj bole po domanj povejmo; grad v marki ali krajini. Do gnešnjoga Maribra pa eške tak brz ne pridemo. Nemo zdaj o lejtaj, samo poglednimo, kak se je

ka je najbolje prejgen na Štajeri grato.

Vesnice v varaši

Prejk staroga Maribora, na pravom brejgi Drave, so vesnice stale; Pobrežje, Tezno, Betnava, Studenci, Stražun, Dobrava, Brezje, Tabor pa eške zavole bi je leko najšli. Mi se malo pri imeni vesi Tabor stavimo. Takšo ime vseposedi po Sloveniji leko najdemo. Ta imena so v tisti časaj gratala, gda so Törki pa po Evropi

bilau. Stari Mariborčani eške gnes vejo prajti, ka uni so nej iz Maribora. Eške se najdejo, ka povejo, ge sam iz Pobrežja

tina, ka Maribor zavole svoji legend ma. Eno pa si ji samo bole na kračiše poglednimo. Vrajži vrag njim je škeu Dravo

nika lagvoga neje naredo. Eške zavolé tej stari legend bi se je najšlo. Živejo pa tak zva-ne urbane legende (varaške

Tak je Maribor 1678. leta vögledo. Tam zar na brejgi Piramida više njega eške je v tistom časi grad ali po nemško burg stau. Ranč tisti, po sterom je menje daubo. Na staroj litografiji se lapau vidi, ka je Maribor eške samo na levjom brejgi Drave stau

Malo indašnji taborov je ostanolo takši, kakši so inda bili. Zvekšoga so je prejk zozidali, samo eške menje je ostanolo. Depa dun se eške nim leko vidi, kak je takši tabor vögledo. Tě na našoj slici v Hrastovljah v slovenski Istri stodji

jegvo menje vömenjavalo: Markburg, Marburk, Marburk an der Drau, dokejč pomalek nin staupetdesejt lejt nazaj že se od Maribora pripovejda. Maribor gnes za štajersko metropolo vala. Neške bi leko pravo, kak tau ne more istina biti. Vej se, ka Grac za štajersko metropolo vala. Ja, tau je to istina, depa Štajerska se je od inda iz gorenje pa dolenje Štajerske vküper djala. Gorenja je gnes v Austriji, doljenja pa v Sloveniji. Depa neje vsigdar Maribor prejgen biu. Velkoga konkurenta je v varaši Ptuj emo. Zaprav, Ptuj je v tisti časaj vekši pa bole bogati biu. Maribor je pomalek gor rasto,

bisneli. Lidge so se tak organizerali, ka so kualak cerkve iz kamlov velke zidine gor zdignoli. Gda je vrazži Osman prišo, so za te zidine bežžali. Te zidine z vsem vküper se tabor zovejo. Tabore najdemo na avstrijskom Štajeri to. Svoj Tabor Grac ma pa eške drugi menjši varaši ranč tak. Ta slovenska rejč nam samo od toga pripovejda, gde vse so inda svejta Slovenci živeli.

Pomalek, pomalek je Maribor začo prejk na pravi brejg Drave segati. Indašnje vesnice so v varaši tadale živele. Tau se je zvekšoga z industrijsko revolucijo začnilo, gda na levjom brejgi več za tau mesta nej

ali pa ge sam iz Tezna doma. Tě njivi lokalpatriotizem je čas eške nej na nikoj djau. Gda od toga pripovejdamo, se dun pri njivon dialekti moramo staviti. Za peldo, bi mi prajli: „Takše mi ne delaj!“. Na levjom brejgi Maribora povejo: „Neja mi toto delaj!“. Na njegovom pravom brgej pa nekak tak bi se vedo koriti: „Nena ma tako delaj!“. Ovak pa Mariborčani svojo rejč trno radi majo. Zavole lidi v toj njivoj rejči piše, največ pa se toga leko v popularnoj muziki čüje. Zatoga volo to so festival naprajli, steri se Vesela jesen zové. Tam se je neka takšnoga to leko čülo: »Ko toti Štajerc v Dravo pade, pau je spije iz navade, drugi del pa je pusti, da iz nje si špricer naredi.«

Mariborske legende

»Vsiški pošteni varaš svoje legende mora meti,« je gnauk trno čeden pa šaulani možakar pravo. »Maribor telko legend ma, ka eden slovenski varaš je nema.« Aja bau, če tak pravi. Depa vejmo, ka vsikši, steri svoj varaš rad ma, bi takše leko povedo. Je pa is-

doj staviti. Velki falat Pohorja je dojfrtgn, ka ga v Dravo nut liči. Tak bi Maribor voda zalijala. Depa trüden je grato, žmečo je dojdjau, eške gnes

legende), stere so v bole nauvom časi zrasle.

Maribor se trno rad na Ljubljano čemeri. Pravijo, ka metropola velki stra ma, ka Ma-

Na tom kiklej skrak legendarne kavarne Astorija je za Mariborčane eške gnesden »Ezl ek.« Po domanje bi njemi mi prajli Sumarov kikeu. Na njem so se vejdlji najti lidgé, steri so tam na velke modrüvali, se zgučavali, korili to. Pomalek je tak vöprišlo, ka stoj na Ezl ek ne ojdli, bole malo vala. Zakoj pa so njemi sumarov menje dali? Tisti nevoškeni, steri so kcuj nej mogli stanoti, so je za sumare meli. Legenda od »sumarov« na svojom kiklej v Maribori eške naprej živé

tam velki brejg stodji, Pekrska gorca se zové. Drava je daum povodnoga moža Gestrina bila. Trno rad je zlat emo. Najbaukše je bilau, ka nut v vöcalejžec je človek zlati prstenek zamoto pa ga v vodau lüčo. Tomi človeki Gestrin nigdar

ribor bole prejgen od nje ne grata. Depa če namé pitate, Maribor takšo düšo ma, ka je Ljubljana nigdar nede mejla. Gvüšno, ka tau lidge skrak Drave vejo naprajti.

Miki Roš

Hetiška ljudska noša

UVRŠČENA V ZAKLADNICO MADŽARSKIH NARODNIH VREDNOT

Hetiška ljudska noša (hetési népviselet) je v začetku letošnjega leta kot prva kulturna dediščina pomurskih Madžarov pridobila naziv Izjemna madžarska nacionalna vrednota. Predlog za uvrstitev hetiške moške in ženske ljudske noše v Zakladnico madžarskih narodnih vrednot je Odboru Hungarikum predložila Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost v sodelovanju z višjim kustosom Galerije-Muzeja Lendava dr. Zoltánom Kepejem Lendvajem in etnologinjo dr. Mário Kepe Bihar.

Moški in ženska v hetiški noši, avtor Szobotka, Dolnja Lendava, 1895 (Fototeka Madžarskega etnografskega muzeja)

Genterovci, Radmožanci, Kamovci in Žitkovci, štiri pa so na Madžarskem: Gáborjánháza, Bődeháza, Szijártóháza in Zalaszentbalton.

Največ kosov oblačil arhaične hetiške ljudske noše, ki jo krasijo prečudovite in edinstvene hetiške vezenine, hranita Galerija-muzej Lendava in Pomurski muzej Murska Sobota. Pri oživitvi hetiških vezenin in hetiške noše so odločilno vlogo odigrali vezilje kulturnih društev naselij lendavske občine od leta 1988 do danes, njihove strokovne mentorice iz Zalske županije in sodelavci Zavoda za kulturo madžarske

Ženska s pečo, Radmožanci, 1904 (akvarel na podlagi fotografije Zsigmonda Bátkyja, ki ga hranijo v fototeki Madžarskega etnografskega muzeja).

Pomen uvrstitve v Zakladnico madžarskih narodnih vrednot potrjuje tudi dejstvo, da je izmed več kot 12 tisoč registriranih madžarskih krajevnih kulturnih vrednot doslej 83 pridobilo naziv Hungarikum, 142 pa naziv Izjemna madžarska nacionalna vrednota, je povedal Zoltán Kepe Lendvai in pojasnil, da je Hetiš zgodovinska pokrajina na meji slovensko-madžarskega jezikovnega območja v okolici Lendave, ki jo je po koncu 1. svetovne vojne razdvojila državna meja med Kraljevino SHS in Madžarsko. Od danes obstoječih desetih naselij se jih šest nahaja v Sloveniji, in sicer Mostje, Banuta,

narodnosti iz Lendave. Hetiška noša starega sloga je bila sestavljena iz kosov oblek iz belega konopljinega in lanenega platna ter srednjeveškega kroja. Najznamenitejši kosi te noše sodijo v arhaično plast evropske kulture oblačenja, in sicer izvezena ženska naprsna ruta, izvezen predpasnik in unikatno naglavno pokrivalo s slovanskim imenom latinskega izvora, peča. Najbolj prepoznaven in najdragocenejši kos hetiške moške noše je zagotovo izvezena bela srajca s posebnim t.i. vzorcem osjega satja.

Jože Gabor

Pod Srebrnim brejgom ...

... se veselje neške pa neške enjati. V vaši pa naši novinaj Porabje smo od tej mladi možakarov pa mladi žensk že pisali. Oni pa une na smučaj skačejo. Tau, ka so prauti kraji sezone naprajli, se je eške nigdar pa nin nej zgodilo, vse v enom dnevi se je zgodilo. Najprva so Slovenke, tri Slovenke na stubaj za šampionke stale. Nej šest vör taodišlo, moški so v ekipnoj tekmi leteli, nej skakali, prejk 230 mejterov pa eške dale so leteli. Vse druge reprezentance so daleč zar za seuv njali. Ka aj se pri vsejm tejm eške leko kcuj povej? Samo tau, ka slovenski nacionalni šport eške samo velki finale v Planici leko čaka. Ženske na žalost so že svoje delo zgotovile. Tekme na Rusoškom za volo bojne so za tau leto »adijo« prajle, depa Pokal narodov so dun daubile. Za njimi so Austrija, Nemčija pa eške druge velke športne nacije ostanole. Depa neje vse zlat, ka se svejti, so naši starci vejdlji pripovejdati. Zoran Zupančič je človek, steri je Slovenke tak visko pripelo. Vse, ka se v taum športi leko napravi, so naprajle, un pa je svoje delo dojdjau, »adijo« je povedo. Zaprav, neške več delati, dokejč žensko skakanje gnako moškomi ne grata. Baukše povejdano, kakoli so ženske v trno kratkom časi moške »doj poglednole«, eške vsigdar moško skakanje več od ženskoga vala. Gvüšno, ka od pejnez pripovejdamo. Nikšne probleme pa s pejnezami Tadej Pogačar pa Primož Roglič nemata. Kak eden tak drugi sta v zadnji lejtaj najvejšivi zvezdi v svojom športi gratala. Tö od njiva smo v vaši pa naši novinaj Porabje nej samo gnauk pisali. Kak njiva pedale süčeta, svoje pacikline tirata, zagnauk tau niške bole brz ne vej delati. Sezona se eške kuman začnila, vsikši od njiva že dve dirki je daubo. Istina, ka trno velko pasko mata, aj se zagnauk na tej dirkaj eške ne srečata, depa tau se gvüšno ma zgoditi. Se ma zgoditi, kak se je eno ali dve leti nazaj že zgodilo. Sto de baukši, mo po tejm vidli. Gvüšno pa je, ka zagnauk sta daleč najbaukšiva na svejti!

Gda od toga pripovejdamo, sto je baukši, najbaukši pa nej ranč dober gé, gvüšno ka znauva pri slovenskoj politiki se moramo malo doj staviti. Ali pa baukše, ka nej? Rejsan, baukše, ka nej. Gda od športa pripovejdamo, od slovenski superšampionov, baukše politike nej kcuj mejšati. Kakoli, ka politiki vsej farb se trno radi skrak športnikov fotografejrjao, se z njimi na teveni pokažejo, vsikši od nji pa na svoj kraj vleče. Samo za peldo si vze mimo; kak bi bilau, če bi športniki lažali, kak so uni najbaukši, vsi pa bi vidli, ka tau sploj ne more istina biti? Tadale; kak bi bilau, če bi na referendumaj lidge mogli vönajti, steri najbolje brz potač goni, steri najbolje daleč skauči? Od koga pripovejdamo? Od toga, ka pri športi se vidi, se vej, sto ali steri so najbukši, v politiki pa vsikši svojga konja ma. Depa konj se leko zbausi - brezi kopita ostane - kaula več ne mopre tak vlejčti, kak bi drugi škeli. Té konj leko oslepne, potejm zablau. Leko pa konj zgine ali sprraški, kak bi se tau bole po domanje prajlo. Vsi pa vejmo, ka od zginjenoga konja nikšnoga haska več nega.

Ja, kak vöglejda v slovenskoj politiki, nej samo eden takšen konj na poštiji ali v šanci ostane. Od toga do nauve »super volitve« pripovejdale. Kak smo že prajli, vej se zgoditi, ka nej samo eden takši konj taspraški.

Naš Srebrni brejg si od politike nika neške brodit, ranč gučati nej. Je pa istina, ka trno rad konje ma. Pri njemi se ne šté, kak steri konj vöglejda, samo aj zavolo dobro kaula vej vlejčti.

Miki Roš

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 25. MARCA
DO 24. MARCA**
PETEK, 25.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Ugri-
znimo znanost, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma,
11:10 Vem! 11:45 TV-izložba, 12:00 Tarča, 13:00 Prvi
dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Zadnji artefakt, doku-
mentarni program, 14:30 Prislunhimo tišini, 14:45
TV-izložba, 15:00 Mostovi – Hidak, 15:40 Otroški pro-
gram, 16:10 Slovar spolne vzgoje, 16:20 Infodrom,
16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport,
Vreme, 17:20 Ah, ta leta! 17:50 Družina Jazbecjak,
risanka, 18:00 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik,
Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 V
petek zvečer, 21:25 Na lepše, 22:00 Odmevi, Šport,
22:40 Kinoteka: Lažni menih in ukradeni nož, 0:15
Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska
kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:30 Napovedujemo

PETEK, 25.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 8:50 Videotrak, 10:00 Dobro ju-
tro, 12:30 O živalih in ljudeh, 12:55 Na vrtu, 13:30
Šport, 16:45 Nova Planica, 18:00 Šport, 19:05 Pacifi-
ški losos, rdeča riba, dokumentarni program, 20:05
Bog, le kaj smo spet zagrešili? 21:50 Vlado Kreslin -
30 let v Cankarjevem domu, koncert, 0:05 Videonoč

SOBOTA, 26.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:20 Infodrom,
10:40 Kapucar, 10:50 Osvežilna fronta, 11:20 TV-iz-
ložba, 11:45 Ah, ta leta! 12:15 Duhovni utrip, 12:30
Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi
dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh,
13:50 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej: Posestvo
Saksida, turizem z vinarstvom, 14:40 Prislunhimo ti-
šini, 15:00 Ekipa Bled, 15:30 Rojaki, 16:00 Ambienti,
16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme,
17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Sobotno popold-
ne, 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultu-
ra, Vreme, 20:00 Joker, kviz, 20:55 Kaj dogaja? 21:30
Vigil, 22:35 Poročila, Šport, Vreme, 23:05 Oskarjevci:
Parazit, 1:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:50 Dnev-
nik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 3:40
Napovedujemo

SOBOTA, 26.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Najboljše jutro, 7:30 Priče-
valci: Antonija Marija Kofol, 8:45 Smučarski poleti
(M): Ekipna tekma, svetovni pokal, 12:40 Avtomobil-
nost, 13:30 Košarkar naj bo, 15:10 Svet edincev, 16:15
Lado Leskovar - 60 let na odru: Nekoga moraš imeti
rad, 18:45 Na dolžnosti, 19:55 Utrip, 20:10 Zrcalo
tedna, 20:30 Duran Duran: Nekaj morate vedeti, doku-
mentarni program, 21:40 Pesem Amerike, 23:50
Videonoč

NEDELJA, 27.03.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare,
11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi
dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 V petek zvečer, 14:50 Na
lepše, 15:20 Posebno priznanje 2: Dobrodošli v svetu
odraslih, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20
Bacek Jon, risanka, 17:30 Nedeljsko popoldne, 19:00
Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme,
20:00 V imenu ljudstva, 21:10 Intervju, 22:00 Poroči-
la, Šport, Vreme, 22:30 Skok, 0:00 J. S. Bach: Air (Ana
Klašnja in Lukas Zuschlag), 0:05 Glasbeni utrinek:
Aco Aleksander Bišćević (F. Schubert), 0:15 Dnevnik
Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika,
Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

NEDELJA, 27.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:20 Ugri-
znimo znanost, 8:00 Otroški in Mladinski pevski
zbor RTV Slovenija, dirigent Tomaž Pirnat (Ambrož
Čopi in Aldo Kumar), 8:30 Ob 30-letnici Vokalne
skupine Plamen: Vokalna skupina Plamen iz To-
ronta, 8:45 Nordijsko smučanje: Smučarski poleti,
svetovni pokal, 12:55 Po Rusiji s Simonom Reevom,
14:15 Ambienti, 14:45 Pesem Amerike, 17:05 Voyager
127AU/dr. Anton Mavretič, 18:00 Zadnji artefakt, do-
kumentarni program, 18:55 Na dolžnosti, 20:00 Are-
na, 20:05 Žrebanje Lota, 21:00 Avstralija v barvah:
Desetletje protestov, dokumentarni program, 21:55
Nažgani, 23:55 Nedeljsko popoldne

PONEDELJEK, 28.03.2022, I. spored TVS

6:20 Zrcalo tedna, Utrip, 7:00 Dobro jutro, Poroči-
la, 10:05 Obzorja duha, 10:40 TV-izložba, 10:55 Šef
doma, 11:10 Vem! 11:45 TV-izložba, 11:55 Intervju,
13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Izumi, ki so
spremenili svet: Avtomobil, dokumentarni program,
14:25 TV-izložba, 14:40 S-prehodi: Sava in Jolanda,
prvi slovenski pomorščakinji, 15:10 Dober dan, Koro-
ška, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00
Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno na-
prej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 17:50
Kuhar Štef, risanka, 18:05 Šef doma, 18:25 Vem!
19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura,
Vreme, 20:00 Slovenija zdaj: Soočenje parlamen-
tarnih strank, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Oddaja
o kulturi, 23:15 Maja Majcen, Nuška Drašček Rojko,
Simfonični orkester Akademije za glasbo in Marko
Letonja (B. Britten), 23:45 Elliot Carter: Pihalni kvin-
tet Slowind z gosti in dirigent Robert Aitken, 0:35
Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:00 Dnevnik, Slovenska
kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:50 Napovedujemo

PONEDELJEK, 28.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:00 Videotrak, 12:10 Dobro
jutro, 15:00 Prislunhimo tišini: Genetski vzrok izgube
sluha, 15:30 Na lepše, 16:20 Ljudje in zemlja, 17:30
Sobotno popoldne, 19:05 Putin - ruska vohunska
zgodba: Putinov vzpon, 20:00 Življenje na strehi sve-
ta: Življenje v preriji, dokumentarni program, 21:00
Dediščina Evrope: Ridley Road, 22:10 Podjetno na-
prej, 22:45 Dva ena, 23:15 Nad mestom se dani, 23:45
V postelji s Titom, 0:15 Videonoč

TOREK, 29.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Odda-
ja o kulturi, 10:35 TV-izložba, 10:50 Šef doma, 11:10
Vem! 11:45 TV-izložba, 12:00 Dokumentarna oddaja,
13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Prvinska
preizkušnja: Tahiti, dokumentarni program, 14:15
TV-izložba, 14:30 Duhovni utrip, 14:45 TV-izložba,
15:00 Lučka - Pitypang, 15:40 Otroški program,
16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vre-
me, 17:20 Alpe-Donava-Jadran, 17:50 Tib in Tamtam,
risanka, 18:00 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik,
Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00
Kukavici, 21:00 Zadeva El Masri, dokumentarni pro-
gram, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Pričevalci: Roza
Pavlin Kihler, 1:05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:30
Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme,
2:20 Napovedujemo

TOREK, 29.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:20 Videotrak, 12:30 Dobro

jutro, 15:30 Avtomobilnost, 16:20 Mojster in njegov
Gašper, dokumentarni program, 17:30 Joker, kviz,
18:30 Kaj dogaja? 19:05 Putin - ruska vohunska
zgodba: Sovražniki in izdajalci, 20:00 Plinovod pri-
jateljstva, dokumentarni program, 21:00 Film tedna:
Obvladaj se, 22:30 Kaj govoriš? = So vakeres? 22:55
Irena, lahko noč, 0:20 Videonoč

SREDA, 30.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Alpe-
Donava-Jadran, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma,
11:10 Vem! 11:40 TV-izložba, 12:00 Dokumentarna
oddaja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25
Prvinska preizkušnja: Japonska - sumo, dokumen-
tarni program, 14:15 Osmi dan, 14:45 Rojaki, 15:15
Mostovi - Hidak, 15:50 Male sive celice, 16:35 TV-
izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20
Naravni parki Slovenije: Krajinski park Boč, 17:50
Bela in Sebastijan, risanka, 18:05 Šef doma, 18:25
Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultu-
ra, Vreme, 20:00 Film tedna: Vse je v najlepšem
redu, 21:35 Kratki igrani film, 22:00 Odmevi, Šport,
22:40 Profil, 23:20 Naravni parki Slovenije: Krajin-
ski park Boč, 23:50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:25
Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme,
1:15 Napovedujemo

SREDA, 30.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:20 Videotrak, 11:30 Luč-
ka - Pitypang, 12:15 Dobro jutro, 15:10 Ambienti,
16:00 Zvočni spomin naše glasbene dediščine, 17:20
Nedeljsko popoldne, 18:55 Putin - ruska vohunska
zgodba: Putin za vedno, 19:50 Žrebanje Lota, 20:05
Nova evropska pesmarica - Ponovno skupaj: V obje-
mu množine, glasbeni spot RTV Slovenija, 20:10 Na
utrip srca: Ohranjaj ogenj - koreograf Martin Schlöp-
fer, 21:05 Neboa: Karnevalski torek, 22:25 Doku-
mentarni film, 23:55 Videonoč

ČETRTEK, 31.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Narav-
ni parki Slovenije: Krajinski park Boč, dokumentar-
ni program, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma, 11:10
Vem! 11:45 TV-izložba, 12:00 Arena, 13:00 Prvi dne-
vik, Šport, Vreme, 13:25 Prvinska preizkušnja: Nova
Zelandija, dokumentarni program, 14:15 TV-izložba,
14:30 Slovenci v Italiji, 15:00 Moj gost/Moja gostja -
Vendégem, 15:35 TV-izložba, 15:50 Sobotni krompir,
16:35 Poročila, Šport, Vreme, 17:00 Slovenija zdaj:
Soočenje izvenparlamentarnih strank, 18:25 Vem!
19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura,
Vreme, 20:00 Slovenija zdaj: Soočenje parlamen-
tarnih strank, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Osmi dan,
23:15 Dediščina Evrope: Ridley Road, 0:25 Dnevnik
Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika,
Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

ČETRTEK, 31.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:20 Videotrak, 12:30 Dobro
jutro, 15:20 Profil, 16:20 Tri generacije: Marlenka,
Marija Lucija in Hana Stupica, 17:30 V petek zvečer,
18:55 Plinovod prijateljstva, 20:00 Otroški križarski
pohod: Pravljičar ali zgodovinsko dejstvo, dokumen-
tarni program, 21:00 Avtomobilnost, 21:30 Ambien-
ti, 22:10 Mednarodni koncert baletnih zvezd, 23:15
Slovenska jazz scena: 19. Jazz Cerkno: Žan Tetičkovič
in Big band RTV Slovenija z gosti, 23:55 Videonoč

**KUD BUDINCI, OBČINA ŠALOVCI IN
PORABSKO KTD ANDOVCI VABIJO NA
POHOD PO POUTI PO DOLAJ, PA BREGAJ
V NEDELJO, 10. APRILA 2022
START OB 10:00 – VAŠKO GASILSKI DOM**

Sprehodili se bomo gor in dol ob mejnih kamnih, kjer je še pred 33 leti stala žična ograja ali ti. Železna zavesa na meji z Madžarsko. Tedaj za gibanje ljudi prepovedano območje, je danes kot nalašč za sprehod v naravi, ki je zacelila rane človeške nestrpnosti. Ustavili se bomo ob kamnu, ki označuje najsevernejšo točko Slovenije (46° 52' 37,52" SŠS, 16° 14' 18,14" VGO). Na prastaru nekdanje stražnice v Budincih bomo obovili svoje moči. Zatem se bomo odmaknili od meje proti severu in Andovcem, kjer nas bodo ob Malem Triglavu in hiši rokodelstva pričakali Andovčani z okrepčilom. Pohod bomo po 12,4 km zaključili s toplim obrokom ob vaško gasilskem domu v Budincih.

**Prijavnina: 7 € za odrasle in 4 € za dijake. Za mlajše otroke ni prijavnine.
Vsak pohodnik prejme pijačo in topla malica.**

Dolžina poti: približno 12 km

Težavnost: gazdna pot po gričevju

Oprema: pohodniška obutev in pohodniške palice, nahrbtnik, voda, sadje.

Zaradi gibanja v obmejnem pasu imejte s sabo osebni dokument.

**Prijave: Vendel Žido ml.
na M: 040 583 456
ali po e-pošti:
zido.vendel@gmail.com
in pred začetkom pohoda**

**Lendava tudi uradno
v Guinnessovi knjigi
rekordov**

Občina Lendava in Zavod za turizem in razvoj Lendava, ki sta lani organizirala kuhanje bograča za Guinnessovo knjigo rekordov, sta s sedeža Guinness World Records prejela certifikat, da so njihov svetovni rekord potrdili. Šest kuharjev in dvajset pomočnikov je 3. in 4. septembra lani pripravljalo in kuhalo bograč kar 16 ur. Na koncu so stehali vsebino velikega kotla, v kateri je bil 1801 kilogram prekmurske jedi. Vodja šestčlanske ekipe, ki je kuhala, je bil Jožef Horvat, ob njem pa so se ob kotlu trudili še: Roman Žižek, Arpad Berki, Jože Činč, Ivan Breznik in Jože Felsó.

Šestčlanska ekipa kuharjev, ki jo je vodil Jožef Horvat, je kuhala 16 ur

Organizatorji so se pri tem trudili, da so pri kuhanju upoštevali res vsa navodila o postopkih, ki so potrebni za potrditev rekorda. Na začetku kuhanja so samo za praženje 400 kilogramov čebule rabili tri ure. V rekorden bograč so dali še tri kilograme česna, 220 kg govedine, 160 kg divjačine, 300 kg svinjine, 400 kg krompirja in 22 kg začimb. Pred zaključkom kuhanja pa so vanj vtili še 12 litrov belega in rdečega lendavskega vina. Okrog 3500 porcij bograča so razdelili obiskovalcem prireditve. Velik kotel so si izposodili od občine Velika Polana. S tem kotlom so v Veliki Polani leta 2013 prišli v Guinnessovo knjigo rekordov s kuhanjem bujte repe.

Besedilo in fotografija: Jože Gabor

www.radiomonoster.com

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

SLOVENC.HU